

دانشکده پیراپزشکی

گروه آموزشی هوشبری

طرح درس: نشانه شناسی و معاینات بالینی

عنوان درس: نشانه شناسی و معاینات بالینی	سال تحصیلی: ۱۴۰۱-۱۴۰۰
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری- عملی	فراگیران: دانشجویان کارشناسی هوشبری
شماره درس:	تاریخ شروع ترم: ۱۴۰۰/۶/۲۲
پیش نیاز: آناتومی ۲، فیزیولوژی ۲	تاریخ پایان ترم: ۹۹/۱۰/۱۰
روز و ساعت تدریس: یکشنبه ۱۰-۸	تاریخ امتحان پایان ترم: ۱۵ / ۱۰ / ۹۹
مکان تدریس: کلاس ۶	
مدرس: آقای دکتر حسنعلی جعفرپور	

هدف کلی: آشنایی با اصول معاینه بالینی، گرفتن شرح حال و چگونگی انجام معاینات فیزیکی و وسایل مورد نیاز جهت معاینه

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر است:

- (۱) روش‌های تشخیص بیماری‌ها را شرح دهد.
- (۲) اصول و مفاهیم اولیه معاینه بالینی را شرح دهند.
- (۳) مشخصات بیمار و طریقه مصاحبه با بیمار را توضیح دهند.
- (۴) طریقه گرفتن شرح بیماری را بیان کنند.
- (۵) چگونگی ثبت علائم حیاتی و نحوه عملی را شرح دهند.
- (۶) روش‌های معاینه فیزیکی را توضیح دهند.
- (۷) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه قلب و عروق را شرح دهند.
- (۸) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه تنفسی را توضیح دهند.
- (۹) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه عصبی و اعصاب و روان شرح دهند.
- (۱۰) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه گوش و حلق و بینی را شرح دهند.
- (۱۱) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه گوارش را توضیح دهند.

۱۲) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه کلیوی را شرح دهند.

۱۳) نشانه‌شناسی و معاینه در دستگاه چشم را توضیح دهند.

۱۴) نحوه ثبت معاینه فیزیکی را انجام دهد.

جدول زمان‌بندی درس نشانه‌شناسی و معاینات بالینی

جلسه	هدف کلی آشنایی دانشجویان با:	اهداف ویژه دانشجویان در پایان باید قادر باشند:	شیوه تدریس و رسانه آموزشی	فعالیت‌های دانشجویان
اول	روش‌های تشخیص بیماری‌ها	چگونگی رسیدن به تشخیص بیماری را شرح دهد. اهمیت گرفتن شرح حال و معاینه فیزیکی صحیح را در رسیدن به تشخیص بیماری توضیح دهد. اطلاعات subjective, objective را تعریف کند.	وایت بورد + سخنرانی	بحث و پرسش و پاسخ
دوم	گرفتن شرح حال و جمع‌آوری اطلاعات از بیمار	منبع کسب اطلاعات از بیمار را ذکر نماید. ساختار، هدف و تکنیک‌های گرفتن شرح حال را توضیح دهد. شرایط لازم برای انجام مصاحبه را ذکر نماید.	وایت بورد + سخنرانی + اسلاید	بحث و پرسش و پاسخ
سوم	مصاحبه و ارتباط مؤثر با بیمار	طرز برخورد با بیمار و طریقه برقراری تماس و رابطه مثبت با بیمار را شرح دهد. تفاوت بین سؤالات باز و بسته را ذکر کند. نحوه استفاده و تفاوت بین تسهیل، نشان دادن، عکس‌العمل مناسب، توضیح کامل، پاسخ‌های ناشی از هم‌ردیف مواجهه و تفسیر گزارش را شرح دهد. روش‌های مصاحبه در شرایط خاص و استراتژی‌های آن را توضیح دهد.	وایت بورد + سخنرانی	بحث و پرسش و پاسخ
چهارم	گرفتن شرح حال از بیمار	اطلاعات اولیه در شرح حال‌گیری را ذکر کند. شکایت اصلی را تعریف نماید. الگوی عملی برای گرفتن شرح حال بیماری کنونی بیمار را توضیح دهد. اهمیت گرفتن شرح حال بیماری‌های قبلی را بیان کند. چگونگی اخذ سوابق خانوادگی، شخصی و اجتماعی بیمار و اهمیت گرفتن اطلاعات مذکور را تشریح نماید. اجرای گرفتن شرح حال بیمار را فهرست‌وار ذکر نماید.	وایت بورد + سخنرانی	بحث و پرسش و پاسخ
پنجم	نحوه گرفتن شرح حال (عملی)	با تکنیک ایفای نقش بر اساس مطالب خوانده شده اقدام به اخذ شرح حال نماید.	Role playing	مشارکت در کارگروهی و اجرای موارد آموزش داده شده
ششم	علائم حیاتی و روش اندازه‌گیری آن‌ها (دما و نبض)	علائم حیاتی را شرح دهد. بعد از تعیین علائم حیاتی بیمار، میزان آن‌ها را با میزان طبیعی مقایسه کند. میزان طبیعی علائم حیاتی در گروه سنی مختلف بیان کند. نبض را تعریف نموده، انواع نبض‌های غیرطبیعی شامل تاکی کاردی، برادی کاردی، نبض دوتایی، نبض قوی، نخی شکل متغیر، متناقض را شرح دهد. تست آلن را شرح دهد. درجه حرارت طبیعی بدن را بیان نماید. انواع دماسنج را فهرست‌وار ذکر نماید. روش‌های کنترل درجه حرارت و موارد کاربرد هر روش را توضیح دهد.	وایت بورد + سخنرانی + اسلاید	بحث و پرسش و پاسخ

مشارکت در کار گروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	علائم حیاتی را بر اساس رفرنس مربوطه به طور صحیح اندازه گیری نماید.	نحوه اندازه گیری علائم حیاتی (عملی)	هفتم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت بورد+ سخنرانی+ اسلاید	فشارخون و عوامل مؤثر در آن را توضیح دهد. روش های مختلف اندازه گیری فشارخون را ذکر نماید. میزان طبیعی فشارخون را بیان نماید. طبقه بندی فشارخون را بر اساس فشارخون سیستولیک و دیاستولیک شرح دهد. خطاهای رایج در اندازه گیری فشارخون را ذکر کند. تنفس طبیعی را توضیح دهد. انواع الگوهای غیرطبیعی تنفس شامل برادی پنه، تاکی پنه، آپنه، هیپوونتیلاسیون، هیپرونتیلیلاسیون، شین استوک را با رسم نمودار مربوطه توضیح دهد.	علائم حیاتی و روش اندازه گیری آن ها (تنفس و فشارخون)	هشتم
مشارکت در کار گروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	علائم حیاتی را بر اساس رفرنس مربوطه به طور صحیح اندازه گیری نماید.	نحوه اندازه گیری علائم حیاتی (عملی)	نهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت بورد+ سخنرانی	محیط مناسب برای انجام معاینه فیزیکی را تعریف کند. اطلاعات اولیه در بررسی کلی را ذکر نماید. اهمیت انجام معاینه در تکمیل اطلاعات حاصله از شرح حال و رسیدن به تشخیص بیماری را بیان کند. روش های معاینه فیزیکی را ذکر کند. مشاهده (inspection) را تعریف کند. لمس (palpation) انواع روش های آن و موارد استفاده از هر روش را توضیح دهد. سمع را تعریف نموده و مواردی را که در گوش دادن به صداها باید به آن توجه نمود را شرح دهد. دق (percussion) را توضیح داده و موارد استفاده آن را توضیح دهد. وسایل مورد نیاز برای معاینه فیزیکی را فهرست وار ذکر نماید.	روش های معاینه فیزیکی	دهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت بورد+ سخنرانی+ اسلاید	معاینه پوست و ضمائم آن را شرح داده، بین یافته های طبیعی و غیرطبیعی افتراق داده و اهمیت یافته های غیرعادی را بیان نماید. معاینه سر و گردن را شرح دهد. دامنه حرکات سر به طرفین را توضیح دهد. معاینه وریدهای گردن و شریان کاروتید را توضیح دهد. روش بررسی نبض گیجگاهی - فکی را توضیح دهد.	معاینه پوست، مو، ناخن ها و سر و گردن	یازدهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت بورد+ سخنرانی+ فیلم	معاینه قلب را توضیح داده، صداهای طبیعی قلب را توضیح داده و منشأ ایجاد آن را شرح دهد. معاینه و بررسی عروق خونی را توضیح داده و بین یافته های طبیعی و غیرطبیعی افتراق دهد. انواع آدم را تشریح نماید.	بررسی قلب	دوازدهم
مشارکت در				

کارگروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	تمرین موارد آموزش داده شده توسط دانشجو	کلاس عملی	سیزدهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت برد+ سخنرانی+ اسلاید	معاینه شکم را شرح دهد. تفاوت یافته‌های طبیعی و غیرطبیعی را توضیح داده و اهمیت یافته‌های غیرعادی را بیان نماید. علامت‌های زیر را توضیح دهد. Rebound Tenderness Rousing علامت Obturator علامت Iliopsoases' علامت Murphy's Sign علامت مورفی Turner's sign علامت ترنر Cullen sign علامت کولن	بررسی شکم	چهاردهم
مشارکت در کارگروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	تمرین موارد آموزش داده شده توسط دانشجو	کلاس عملی	پانزدهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت برد+ سخنرانی+ اسلاید	روش‌های بررسی و معاینه چشم‌ها را شرح دهد. چگونگی بررسی و معاینه چشم را به لحاظ موارد ذیل بیان کند. عیوب انکساری ساختمان‌های خارجی چشم پاسخ مردمک به نور و شکل مردمک‌ها میدان بینایی کاهش دید مرکزی و دیدن ته چشم روش‌های بررسی و معاینه گوش را شرح دهد. معاینه بینی و سینوس‌ها، دهان و گلو را شرح دهد، بین یافته‌های طبیعی و غیرطبیعی افتراق دهد.	چشم و گوش و حلق و بینی	شانزدهم
مشارکت در کارگروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	اقدامات فوق را روی مانکن اجرا کند.	کلاس عملی	هفدهم
بحث و پرسش و پاسخ	وایت برد+ سخنرانی+ اسلاید	وسایل لازم برای ارزیابی قفسه سینه را نام ببرد. خطوط راهنما برای معاینه قفسه سینه را ذکر نماید. معاینه تست خلفی و قدامی قفسه سینه را شرح دهد. صداها طبیعی و غیرطبیعی قفسه سینه تنفسی را توضیح و افتراق دهد.	بررسی قفسه سینه و ریه‌ها	هجدهم
مشارکت در کارگروهی و اجرای موارد آموزش داده شده	نمایش کار عملی	تمرین موارد آموزش داده شده توسط دانشجویان	کلاس عملی	نوزدهم
		بررسی و معاینات زیر را انجام دهد.		

بیستم	بررسی سیستم عضلانی اسکلتی	حس وضعیت، راه رفتن عملکرد حسی حس احساس در فضا حس لمس سبک، حس درد، حس درد جمعی، لرزش ناهنجاری‌های شایع اسکلتی را نام ببرد. چگونگی معاینات قدرت و تون عضلات را شرح دهد. روش معاینه مفصل فکی - گیجگاهی را توضیح دهد.	وایت بورد+ سخنرانی+ اسلاید	بحث و پرسش و پاسخ
بیستم و یکم	بررسی سیستم عصبی	چگونگی ارزیابی سطح هوشیاری، آگاهی و حافظه را شرح دهد. چگونگی بررسی اعصاب جمجمه‌ای را توضیح دهد. مقیاس کمای گلاسکو را شرح دهد. علامت رمبرگ و علامت لازس را توضیح دهد. تست‌های بررسی تحریک منژ را توضیح دهد. رفلکس‌های مهم اندام‌ها را بیان کند.	وایت بورد+ سخنرانی+ اسلاید	بحث و پرسش و پاسخ
بیست و دوم	نحوه ثبت معاینه فیزیکی	نحوه ثبت معاینه فیزیکی را شرح دهد.	وایت بورد+ سخنرانی	بحث و پرسش و پاسخ

شیوه تدریس:

سخنرانی و پرسش و پاسخ، ایفای نقش Role Playing

ابزار کمک آموزشی:

کامپیوتر: استفاده از برنامه (Power point) و ویدئو پروژکتور و فیلم آموزشی

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۱۵٪ حضور فعال و ارائه تکالیف
- ۲۰٪ امتحان میان ترم (دو مورد) (Quiz)
- ۲۵٪ امتحان پایان ترم (عملی)
- ۴۰٪ امتحان پایان ترم (تئوری)

منابع:

1. Bickley, L.S., & Hoekelman, R.A (2009) Bates guide to physical examination and history taking 10th Ed. Philadelphia. J.B. Lippincott Company
2. Swartz, M.H (2006) Textbook of Physical Diagnosis 5th Ed. New York. Saunders, Elsevier
۳. بررسی وضعیت سلامت و نشانه‌شناسی. مریم اقبالی، سیما بابایی، ناهید شاه قلبان. انتشارات بشری ۱۳۸۶
۴. بالینی و روش گرفتن شرح حال. باربارا بیتز ۲۰۱۷. مترجمین فتح الهی علیرضا، ستوده نیا مهران، ابراهیمی دریانی ناصر چاپ اول، انتشارات ابن سینا. تهران، ۱۳۹۶
۵. بصام پور شیوا سادات، ورعی شکوه "بررسی و معاینات بالینی برای پرستاران" اندیشه رفیع، چاپ اول، تهران: ۱۳۸۱
۶. وبر ژانت "هندبوک پرستاری بررسی وضعیت سلامت" نیکبخت نصرآبادی علیرضا، دادبخش منصور، اعلاء مریم، نشر جامعه نگر، چاپ اول، تهران. ۱۳۸۵
۷. احمدی، فضل اله، محمدی عیسی. معاینه‌ی فیزیکی برای پرستاران. تهران: دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۲.